

Program merytoryczny Konkursu Polonistycznego dla uczniów gimnazjum w roku szkolnym 2010/2011

Celem Konkursu Polonistycznego jest pogłębianie i poszerzanie humanistycznych zainteresowań oraz uzdolnień uczniów, rozbudzanie twórczego myślenia, wrażliwości estetycznej, a także rozwijanie umiejętności językowych.

Temat przewodni konkursu: Motyw śmiechu w kulturze; jego odmiany i funkcje.

Zadaniem uczestników w każdym stopniu konkursu będzie:

- zredagowanie dłuższej wypowiedzi pisemnej
- zredagowanie krótkiej wypowiedzi o charakterze użytkowym
- dokonanie analizy interpretacji dzieła literackiego lub innego tekstu kultury
- rozwiązanie testu sprawdzającego umiejętności czytania ze zrozumieniem, a także wiedzę i umiejętności literacko-językowe.

Uczniowie biorący udział w Konkursie Polonistycznym powinni spełniać następujące wymagania:

1. Zapoznać się z tekstami literackimi ujętymi w Podstawie programowej dla gimnazjum, a ponadto z zestawem lektur zamieszczonym w programie merytorycznym Konkursu Polonistycznego.
2. Wykazać się znajomością zagadnień z zakresu teorii literatury określonych w podstawie programowej gimnazjum.
3. Swobodnie, płynnie i logicznie wypowiadać się w formie pisemnej na temat lektur i innych tekstów kultury, własnych przeżyć, zainteresowań, zdarzeń z życia codziennego w różnych formach (np. rozprawka, list, recenzja, przemówienie, głos w dyskusji, esej, felieton, reportaż, kartka z pamiętnika, opis postaci, przedmiotu obrazu, sytuacji, opis przeżyć wewnętrznych, opowiadanie, charakterystyka, wywiad, artykuł informacyjny, polemiczny, dialog, monolog).
4. Poprawnie zredagować krótką formę wypowiedzi o charakterze użytkowym (np. ogłoszenie, instrukcja obsługi, przepis, hasło słownikowe i encyklopedyczne, życzenia, notatkę, streszczenie, podanie, zaproszenie, afisz, dedykację, tekst reklamowy, protokół, życiorys, cv, list motywacyjny opinię, podziękowanie).
5. Wykazać się umiejętnością wyrażenia i uzasadnienia własnych opinii przy zastosowaniu odpowiedniej argumentacji i podstawowych pojęć retorycznych.
6. Tworzyć teksty poprawne kompozycyjnie, w których środki językowe zastosowane są celowo oraz przestrzegane są zasady gramatyczne, ortograficzne i interpunkcyjne.
7. Wykazać się wiedzą o języku, jego budowie i funkcjonowaniu.

8. Posługiwać się podstawowymi terminami związanymi z teatrem, filmem, literaturą, plastyką, prasą, radiem i telewizją.
9. Trafnie opisywać elementy dzieła literackiego, teatralnego, malarskiego i filmowego, zwracając uwagę na różnorodność form przekazu, wykorzystane przez twórców środki artystyczne, kategorie estetyczne (np. ironia, sarkazm, groteska, nonsens oraz język symboli).
10. Wykazać się umiejętnością samodzielnej analizy i interpretacji utworu lirycznego, epickiego oraz dramatycznego, a także umiejętnością analizowania różnych tekstów kultury; w tym zakresie szczególnie:
  - a. rozpoznawać różne odmiany komizmu, sarkazm, ironię, karykaturę, parodię, satyrę, groteskę, nonsens i wskazywać ich funkcję w interpretacji tekstów
  - b. wskazywać zabiegi językowej ekspresji, np. powtórzenie, zdrobnienia, zgrubienia, eufemizmy
  - c. określać funkcje środków stylistycznych
  - d. rozpoznawać i charakteryzować rodzaje i gatunki literackie
  - e. wskazywać elementy dramatu, takie jak akt, scena, tekst główny, tekst poboczny, monolog, dialog
  - f. rozpoznawać różne sposoby pokazywania świata przedstawionego: realizm, fantastykę, groteskę
  - g. przedstawiać propozycję odczytania konkretnego tekstu kultury i przekonująco ją uzasadnić
  - h. uwzględnić w interpretacji potrzebne konteksty, np. historyczny, kulturowy i biograficzny
  - i. wskazywać różne konwencje literackie
11. Zauważać związki literatury z innymi dziedzinami sztuki i wyrażać własne sądy o tych związkach.
12. Dostrzegać ciągłość rozwoju kultury i związków teraźniejszości z przeszłością.
13. Wykazać się podstawową wiedzą związaną z historią teatru.
14. Posługiwać się pojęciami związanymi z teatrem.

Ocenie będą podlegały również wiadomości i umiejętności opisane w standardach wymagań egzaminacyjnych z zakresu przedmiotów humanistycznych po trzeciej klasie gimnazjum dotyczących:

- czytania i odbioru tekstów kultury
- tworzenia własnego tekstu

WYKAZ LEKTUR

We wszystkich etapach Konkursu Polonistycznego uczestników obowiązuje znajomość tekstów ujętych w podstawie programowej dla uczniów gimnazjum. Zaleca się też znajomość proponowanych przez nas tekstów kultury:

Etap szkolny : komizm – rodzaje i funkcje; śmiech, humor i żart

utwory literackie:

A. Fredro „Zemsta”
K. I. Gałczyński Teatrzyk „Zielona Gęś”
L.J. Kern „Dialog z pluskwą”
J. Kochanowski „O żywocie ludzkim”
I. Krasicki „Dzieci i żaby”
Molier „Mieszczanin szlachcicem”
J. Sztaudynger (fraszki)
J. Twardowski „W klasie”

dzieła malarskie:

P. Rubens (1577-1640) „Wiejska zabawa”
G. Marchi (1753-1808) „Garrick między tragedią i komedią”
P. Klee (1879-1940) „Komedia”
U. Boccioni (1882-1916) „Śmiech”

filmy:

„Sami swoi” reż. S. Chęciński (1967)
„Jak rozpętałem II wojnę światową” reż. T. Chmielewski (1969)
„Zemsta” reż. Andrzej Wajda (2002)

Etap rejonowy: karykatury, stereotypy i deformacje; śmiech satyryczny

utwory literackie:

M. Białoszewski „Ballada o zejściu do sklepu”
A. Fredro „Śluby panieńskie”
K.I. Gałczyński „Satyra na koniec świata”
J. Harasymowicz „Sztuka Makowskiego”
J. Kochanowski „O doktorze Hiszpanie”, „Na nabożną”
I. Krasicki „Monachomachia” (frag.)
I. Krasicki „Pijaństwo”, „Żona modna”, „Do króla”
B. Leśmian „Dusiołek”
S. Mrożek „Słoń”
A. Naruszewicz „Chudy literat”

dzieła malarskie:

J. Matejko (1838-1893) „Stańczyk”
J. Ensor (1860-1949) „Intryga”
P. Picasso (1881-1973) „Rodzina linoskoczków”
T. Makowski (1882-1932) „Maskarada”

filmy:

„Zezowate szczęście” reż. E. Munk (1960)
„Miś” reż. S. Bareja (1980)
„E=mc²” reż. O. Lubaszenko (2002)

Etap wojewódzki: świat na opak; śmiech karnawałowy

utwory literackie:

J. Kochanowski „Raki”
I. Krasicki „Lew pokorny”
F. Rabelais „Gargantua i Pantagruel” (frag.)
J. Kaczmarski „Wojna postu z karnawałem”
T. Kubiak „Karnawałowa maska tchórza”
A. Kamieńska „Śmieszne”
S. Mrożek „ Na pełnym morzu”
Molier „Szkoła żon”
K.I. Gałczyński „Ballada o trzęsących się portkach”
W. Szekspir „Poskromienie złościcy”

dzieła malarskie:

P. Bruegel Starszy (1525-1569) „Walka postu z karnawałem”
F. Leger (1881-1955) „ Rozrywki”
M. Chagall (1887-1985) „Życie wiejskie”
J. Miro (1893-1983) „Karnawał Arlekina”

filmy:

„Pół żartem, pół serio” reż. B. Wilder (1959)
„Nie lubię poniedziałku” reż. T. Chmielewski (1971)
„Kingsajz” reż. J. Machulski (1987)
„ Faceci w rajtuzach” reż. M. Brooks (1993)
„Życie jest piękne” reż. R. Benini (1997)